

DENUDAREA RELIEFULUI ȘI UTILIZAREA TERENURILOR ÎN BAZINUL DELUROS AL ARGEȘULUI

Valentin TEODORESCU, Dan BĂLTEANU, Elena TEODORESCU

Cuvinte cheie: denudație, utilizarea terenurilor, Bazinul Argeșului
Key words: denudation, land use, hilly region in Argeș

Denudation and Land Use in the Hilly Region of the Argeș Catchment. The present day geomorphological processes in the region are controlled by the lithologic diversity and by different patterns of land use and land management, the triggering mechanism being sensitive to different amounts of rainfalls. According with our researches mass movements associated with gully erosion are the main geomorphological processes affecting the hayfields, pastures orchards and areable lands. The forest covers 45% of the area.

Introducere

Bazinul deluros al Argeșului cuprinde două trepte de relief distincte caracterizate prin particularități morfodinamice și utilizări diferențiate ale terenurilor.

În nord se individualizează un sector subcarpatic, corespunzător Muscelor Argeșului, cu altitudini de 600-1200 m, alcătuit din formațiuni sedimentare miocene și pliocene cu rezistențe diferite la eroziune și din fliș paleogen. Liniile structurale principale sunt orientate est-vest, paralele cu marginea sudică a Carpaților Meridionali. În sud bazinele secundare sunt sculptate în depozitele monoclinale ale Piemontului Getic.

Caracteristici morfologice

Diversitatea morfologică din bazinul de deluros al Argeșului, se reflectă în diferențierile existente între versanții bazinelor subcarpatice și piemontane:

- dealurile subcarpatice, cu înălțimi ce depășesc 1000 m, au versanții bazinelor torențiale grefați pe gresii și alternanțe de marne, nisipuri cu argile, cu înclinări cuprinse între 10 și 30°C.
- dealurile piemontane, alungite, pe direcția nord-sud, prezintă în partea de nord, mai multe aliniamente de cueste, iar bazinele secundare sunt în cea mai mare parte asimetrice.

Precipitațiile și erodabilitatea solurilor

Precipitațiile au valori anuale de 700-900 mm în dealurile subcarpatice și de 650-700 mm în sectorul piemontan.

Analiza cantităților medii lunare de precipitații în perimetrul experimental Bilcești, arată că 92% din ploile care determină procese de eroziune, sunt cuprinse în perioada iunie-august, marcată de valorile cele mai mari ale indicatorilor de agresivitate pluvială (H_i 15), tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Valorile medii lunare și media multianuală a indicatorilor pluviali în bazinul hidrografic Argeș

Punctele de observații	Perioada de observ.	Indicatori pluviali	Valori medii lunare						Valoare medie multianuală
			V	VI	VII	VIII	IX	X	
Bilcești	1968-1985	H(mm) ^x	8,8	54,2	44,0	37,3	2,2	-	147,0
		H _{i15} ^{xx}	6,1	36,9	26,7	23,5	2,2	-	95,0
Curtea de Argeș	1958-1971	H(mm)	36,9	29,6	33,1	26,1	5,7	8,8	140,2
		H _{i15}	16,6	20,5	27,9	23,6	1,3	3,2	93,1
Pitești	1958-1971	H(mm)	56,2	16,4	28,3	13,8	6,2	2,8	123,7
		H _{i15}	12,3	8,8	19,9	7,8	2,4	0,9	52,1

x)H – cantitatea ploii care a produs scurgere și eroziune

xx)H_{i15} – indicator de agresivitate a ploilor – rezultat al produsului dintre cantitatea ploii (H) și intensitatea medie a nucleului torențial pe 15 minute (i₁₅)

Ploile căzute în iulie 1975, în bazinul hidrografic al Argeșului au determinat importante modificări ale reliefului ca urmare a unor procese de denudare intense, fapt confirmat de valorile eroziunii în suprafața din punctul experimental Bilcești (Teodorescu, 1989).

Tabelul 2

Valorile agresivității pluviale (H_{i15}), scurgerii (S) indicatorul ploilor anterioare (Iu) și eroziunii solului pe panta 25% în plantația pomicolă Bilcești.

Data ploii	H(mm)	H _{i15}	S(mm)	E _{tha an-1}	Iu
1.07.75	21.2	9.3	9.7	3.2	43.2
1-2.07.75	56.3	27.6	37.7	17.7	90.8
2.07.75	61.9	29.1	42.6	27.0	99.2

În dealurile subcarpatice ce mărginesc depresiunea Câmpulung Muscel sunt caracteristice soluri brune luvice și brune eumezobazice cu eroziune accentuată.

În dealurile subcarpatice înalte, unde predomină solurile brune acide, sub vegetație de pădure sau pajiște, erodabilitatea solurilor este moderată.

Pe văile Argeșului, Vîlsahului și Râului Doamnei, în depresiunile subcarpatice cu fragmentare mare, erodibilitatea puternică se reflectă în prezența unor soluri eumezobazice erodate și a unor erodisoluri, cu textură mijlocie fină.

În dealurile piemontane pe versanții bazinelor torențiale ce însoțesc principalele văi afluate Argeșului, pe soluri brune tipice și brune pseogleizate, cu textură mijlocie, aflate în diferite stări de eroziune, având o folosință predominant agricolă, erodibilitatea este puternică și foarte puternică.

Pe platourile dealurilor piemontane, acoperite de pășuni, unde predomină solurile brune luvice tipice, oligobazice și luvisoluri albice, cu textură variată care favorizează infiltrația apei, erodabilitatea este moderată.

Procesele de denudare și utilizarea terenurilor din Dealurile Argeșene

Procesele de eroziune constituie un risc important mai ales pe terenurile cu folosință agricolă, situate pe versanții cu înclinare medie.

În județul Argeș, eroziunea totală este de $44,5 \cdot 10^5 \text{ t} \cdot \text{an}^{-1}$ pe terenurile agricole și de $5,7 \cdot 10^5 \text{ t} \cdot \text{an}^{-1}$ pe terenurile împădurite (Moțoc, 1982).

Valoarea eroziunii specifice datorată proceselor de ravenare și alunecare produse între anii 1975 și 1982 în bazinul Argeșului a fost estimată la $16,1 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{an}^{-1}$.

Tabelul nr. 3

Eroziunea specifică pe terenurile agricole și silvice în bazinul Argeșului

Tipuri de eroziune			Total material erodat
t . ha ⁻¹ an ⁻¹			
în suprafață	în adâncime	alunecări	27.9
11.8	12.5	3.6	

De asemenea, deplasările în masă, au un rol important în degradarea terenurilor situate pe versanții cu intercalații marnoase și argiloase.

O parte importantă din materialele transportate pe versanți prin diferite procese pătrunde în rețeaua de albie secundare contribuind la colmatarea barajelor.

Astfel în dealurile piemontane, valoarea aluviunilor aterisate în bazinul torențial Valea Nandrei, aferent Râului Doamnei, a fost de $40 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1} \text{ an}^{-1}$ în perioada 1978-1982 (Teodorescu, Bălțeanu 1989). Materialele rezultate din prăbușiri, alunecări și curgeri de noroi au o valoare medie de $12,0 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1} \text{ an}^{-1}$ (Bălțeanu, Teodorescu 1985).

În raport de panta medie $I > 5\%$ a terenurilor cu potențial de eroziune în dealurile din sectorul subcarpatic și piemontan al Argeșului (fig. 1) se constată că:

- fânețele și pășunile acoperă cca. 50% din suprafața agricolă a dealurilor subcarpatice, fiind situate în sectorul mijlociu și superior al versanților.
- un rol important revine suprafețelor cu livezi care dețin cca. 35% din suprafața agricolă a dealurilor subcarpatice argeșene. Arealele principale sunt situate în estul Argeșului, în bazinul Râului Doamnei și pe interfluviul dintre Râul Târgului și Argeșel, în partea mijlocie versanților.
- în dealurile piemontane, pășunile se întind de-a lungul văilor secundare cu intense deplasări în masă și eroziune în adâncime ca urmare a defrișării pădurilor. Fânețele împreună cu pășunile reprezintă cca. 28,0% din suprafața agricolă.
- livezile din dealurile piemontane sunt situate de-a lungul principalelor văi afluate Argeșului, în cea mai mare parte sunt extensive și reprezintă cca. 30% din suprafața agricolă.

Terenurile arabile din bazinul deluros al Argeșului sunt situate în mare parte în luncă sau pe prima terasă a principalelor văi, dar ocupă și partea inferioară a versanților. În ultimele decenii se constată o extindere a terenurilor arabile în sectorul mijlociu al versanților, de-a lungul Argeșului, Râul Doamnei și Argeșelu.

CONCLUZII

Cercetările efectuate în bazinul hidrografic al Argeșului, relevă în condițiile actuale, o intensificare a proceselor de denudare mai ales pe terenurile cu folosință agricolă ceea ce impune următoarele măsuri:

- adoptarea unor inițiative tehnice și economice care să asigure proprietăților particulare întreținerea livezilor într-o stare productivă bună.
- realizarea unor măsuri de reducere a potențialului de eroziune pe terenurile agricole.
- refacerea pășunilor și fânețelor mai ales în dealurile piemontane pentru a realiza o producție corespunzătoare și o protecție bună solurilor de pe versanți.
- realizarea unui echilibru ecologic prin măsuri de protecție a pădurilor care acoperă circa 45% din suprafața dealurilor subcarpatice și piemontane.

BIBLIOGRAFIE

- Bălțeanu, D., Taloescu, Iuliana, Dinu, Mihaela, Sandu, Maria (1976), *Efectele morfologice ale precipitațiilor din iulie 1975, în unele bazine hidrografice mici aferente Vâlsanului*, S.C.G.G.G. Seria Geogr. XXIII p. 19-35 București.
- Bălțeanu, D., Teodorescu, V. (1985), *Elements for the sediment Budget of small catchments. The Getic Piedmont, Romania*. Rev. Roum. Geol. P.73-78 Buc
- Moțoc, M. (1982), *Ritmul mediu de degradare erozională a solului în R.S.R.* Bul. Inf. ASAS 12 p. 47-65 București.
- Teodorescu, V., Bădescu, Lidia (1988), *Cercetări privind eroziunea în suprafață în plantațiile pomicole intensive*, An. I.C.P.A. XLIX, p.225-234.
- Teodorescu, V., Bălțeanu, D. (1989), *Influența lucrărilor antierozionale (transversale) asupra afluenței aluvionare în bazinul hidrografic Valea Nandrei*, Lucr. Conf. Națion. de Știința Solului 29-31 aug. 1988, Pitești p. 91-98 București.
- Teodorescu, V., Vătau, A., Teodorescu, Elena (1993), *Harta proceselor de eroziune și intensitatea lor în România sc. 1: 100.000*. Rap. I.C.P.A. București.

Institutul de Geografie București
Universitatea „Valahia” Târgoviște

